

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Dan. Stalii Regulae Philosophicae explicatae & Orationes aliquot

Stahl, Daniel

Jenae, 1662

Regula II. Quicquid definitur, debet definiri per priora & notiora

urn:nbn:de:bsz:31-102400

X. VI. Si per se non appareat, cujus sit definitio, sed similis sit veterum pictorum operibus, quæ erant ejusmodi, ut nisi quis superscripisset, cognosci non posset, quid unumquodque esset; sicut habet Aristoteles §. 8.

REGULA II.

Quicquid definitur, debet definiri per priora & notiora.

Vel:

Definitio debet confici ex iis, quæ sunt priora & notiora definitò, VI. Top.

c. IV.

I. Ratio est, quia definitio datur, ut cognoscatur & explicetur res, non autem potest aliquid cognosci & explicari per aliquid, nisi notius sit.

II. Cùm autem notius aliquid dicatur dupliciter, simpliciter scilicet sive naturâ & nobis, (quâ de distinctione videatur in Parte Prime Disp. IV. explicatio Regula IV. quæ erat: *Causa notior est effectu*) definitio propriè dicta debet constare ex iis, quæ simpliciter sunt notiora, qualia sunt genus & differentia. Definitio enim cognitionis distincta gratiâ adhibetur: at distinctè res non cognoscitur, nisi ex illis, quæ naturâ sunt notiora.

III. Ex hōc ipsō jam statim perspicitur, Definitionem debere ex prioribus constare: siquidem quæcunque naturā sunt notiora, priora etiam sunt. Quod si quis ex notioribus simpliciter cognitionem adipisci nequeat, necesse est fortassis definitionem ex illis conficere, quæ illi nota sunt, (ut, si quis definiat aliquid per effectum, aut per proprium accidens) hæc tamen non erit propriè dicta definitio, sed descriptio. Quod si neq; ex iis, quæ simpliciter sunt notiora, neq; ex iis, quæ sunt nobis notiora, definitio confecta sit, manifestum est, ipsam nec definitionis propriè dictæ, nec descriptionis nomen mereri.

IV. Exprimit porro Philosophus tres modos, quibus definitionem non ex prioribus fieri dicit. Primus est, si oppositum par oppositum definiatur: sunt enim opposita simul naturā. Quod pertinet, si quis definiat id, quod in divisione ponitur, per illud, quod ponitur in eadem divisione: ut, si dicas, *impar esse, quod unitate majus est, quàm par*, quæ enim in eadem divisione ponuntur, quodammodo opposita & simul naturā sunt.

V. Hoc tamen certum est, excipiendas esse privationes, quæ per habitum oppositū definiuntur: sicut cæcitas definitur *privatio visus*, & malum *carentia boni debiti inesse*. Et cessat in his ratio Philosophi, quia privatio & ha-

& hab
notio
privat
tamen
sicut n

VI.
sicult
latum
tius,
in ex

VI
natur
ris R
si supe
nū de
sub b
super
natur
fessō

Defin
A

I.
nere
nem

& habitus non sunt simul naturâ, sed habitus notior est, & quodammodò prior. Undè et si privatio per habitum definiatur, habitus tamen non definiendus est per privationem: sicut nò definiendus visus est per cæcitatem.

VI. De relativè oppositis specialis est difficultas. Nam relatum definitur per correlatum, nec tamen relatum correlatò est notius, nec unum alterò prius. Sed hâc de re in explicatione *Regul. IV.*

VII. Secundus modus est, si definitum ponatur in definitione. Sed de hoc erit peculiaris Regula, nempe *quarta*. Tertius modus est, si superius per inferiora definiatur: ut quis bonum definiverit, quod sit habitus virtutis, qui sub bono continetur tanquàm inferius sub superiori. Inferius autem esse posterius & naturâ minus notum quàm superius, in confesso est.

REGULA III.

Definitionem licet ponere locò definiti. Ex Aristotele II. Top. c. II. §. 3. VI. Top. c. IV. §. 14. & VII. Metaph.

t. 18.

I. Obstat, quod si liceret definitionem ponere locò definiti, necesse esset I. fieri inanem & nugatoriâ ejusdem repetitionem. Si enim